

מעולם לא הלכתי בגדולות לבא על החתום במקום שיש חתומים אנשי השם, לקיים במקום גדולים אל העמוד¹⁰⁷, כי חתימתו של הגאון הנ"ל י"ץ תעיד כמאה עדים כשרים. מ"מ בעסק ביש כזה, להוציא שם רע על נערה שהיא מקודשת בצינעא שלא ברצון אביה, אין הדעת סובלת. אמרתי עת לעשות לה', וכן הנני מעיד על כל אשר העיד הגאון הנ"ל י"ץ, בזולת כי בבטול התמיד לעת ערב לא הייתי בב"ה, וגם לא דברתי עם העד פה אל פה, אך מפי סימון כהן הנ"ל שמעתי כי העלה כמו עד א' והראה אותו אלי באצבע זה הוא א' מעידי. ויתר הדברים הנ"ל הכל שריר וקים. אלה דברי הצעיר אברהם כהן בכמר משה יעקב כ"ץ רפא ז"ל. גבריאל בכמר אליעזר מפאדואה מעיד כנ"ל. מפני הדבר כך וגם השעה צריכה לכך כדי לנעול דלת בפני הרמאים שלא יהיו בנות ישראל כהפקר בעיניהם, באתי להעיד על קושט דברי אמת כל מה שנתהווה בב"ה פה קז"אל בכל מאי דכתיב ומפורש לעייל. נאם חיים בן החר"ר אליעזר סג"ל יצ"ו. האמת כן הוא שביום הנ"ל הייתי בב"ה בק"ק קאזאל ובפני הגאון הנ"ל נתרצו החלקים הנ"ל כנ"ל. נאם חיים בן לא"א כמר שמעון בור"ג י"ץ, מעיד כנ"ל.

[יא]

[טיבם של הדיינים שדנו באליסאנדריה]

דף ט'. להיות כי לא ניתן ח"מ להושיב ב"ד רק רבנים י"ץ, וכעת לא נמצאו שלשה לישיב בב"ד ולחקור העדים החתומים למטה כדת וכהלכה, ע"כ בחרתי ובקשתי את פני העדים י"ץ להפקת רצון כמ' מרדכי שטן י"ץ ולדרישתו אלה יעידו מה שהם יודעים בטיב כמ' ואלף בכמר שמעון חרטום וכמר משה רומא"ן בכמר מתתיה. היינו אם הם בקיאים בטיב דינים ויודעים ומבינים לשון הקדש ולכתוב ולקרות כתב לשון קדוש ויודעים ומבינים לשון הקדש ולכתוב ולקרות כתב לשון קדוש ויודעים לכתוב הנאמר להם בלשון לעז לשנותו אל לשון הקדש מכוון. יען אלו השנים האנשים הנ"ל ישבו בבית דין באליסאנדריאה כפי הנאזן, וגבו עדויות בעסקי קדושים. ובכן להפקת רצונו ולמען האמת יעשה דרכו ולהרים מכשול מדרך עמינו נתרצו העדים הח"מ והעידו כפי שיכתב למטה.

היום יום ו' ר"ח אב של"ט לפ"ק פה קסאל מונפיראה

נאם דוד שמואל בכ"מ קלונימוס פישקרול י"ץ ו"ן¹⁰⁸

העיד האלוף הר"ר חיים בהח"ר אליעזר סג"ל י"ץ, כי הוא מכיר את כמר ואלף חרטום הנ"ל ויודע כי בבטח שאינו בקי בטיב חקירת עדים וכל שכן בחקירת עדים בעסק קדושים כאלה. ולפי דעתו אינו יודע ספר, ואלו היה כמר ואלף פה היה מעיד כאלה על עצמו. וזה היה יום הנ"ל. ואמר כי הוא אינו מכיר את כמר משה רומן הנ"ל ע"כ אינו מעיד עליו מאומה.

נאם חיים בן החר"ר אליעזר סג"ל י"ץ מאשר ומקיים כל הנ"ל.

107 משלי כה, ו.

108 ושריר וקיים.

עוד העיד יום הנ"ל כמר יהושע טודרוס בכמר טודרוס עזריאל ז"ל ואומר כי הוא מכיר את שני האנשים הנ"ל ומעולם לא ראה יוצא מתחת יד כמ"ר משה רומאן כתב לשון הקדש רק כתב נוצרי. וכן לא ראה יוצא מתחת יד כמ' ואלף חרטום כתב עברי כ"א בלשון אשכנזי. ולפ"ד אינם יודעים ספר וכ"ש לחקור עדים בעסקים כאלה.

נאם יהושע שמואל טודרוס בכמ"ר טודרוס עזריאל זלה"ה מאשר כל הנ"ל.

בפנינו עח"מ העידו וחתמו בידם ממש העדים הנ"ל יום הנ"ל.

נאם דוד שמואל בכמר קלונימוס פישקרול י"ץ

ונאם משה לוי י"ץ בכמר אברהם סגל ז"ל

1134567

1134567

[יב]

1134567

[שימון נשבע לחזור לקאסאלי]

דף י'. לאחר נדרשתי מאת הנעלה כמר מרדכי שטן י"ץ להגיד בכתב אמת וצדק מה שעבר בפני בהיותי נמצא בקסאל מונפיר"ה. היום יום ה' ז' תמוז של"ט לפ"ק נשאר כמ"ר סימון ב"ר אברהם תושב אליסאנדריאה בשבועה חמורה בת"כ ובח"ת¹⁰⁹ לבא ולהמצא בקסאל כל יום ב' הבא אחריו שהוא י"ב תמוז, כדי לתת סדר ותכלית לנדון ידידיה לפנינו הדיינים. רצוני לומר לפני אני הח"מ ולפני מהר"ר זנוויל י"ץ ולפני מהר"ר מנחם חלפן י"ץ. וגם אמר לפנינו שניתן בידו ההומנה המזמנת את העדים לבא לפנינו, כי הוא יגיעה לידם של העדים. ואני נתאחרתי עוד כמה אחר יום ב' אשר הוגבל לכמ"ר סימון מאתנו לבא לקזאל כל המצטרך לו, ולא ראיתיו, באופן כי עבר על השבועה ועל החרם. ולהיות אמת וצדק דברי כתבתי עדותי ונתתיו ביד כמ' מרדכי סטן. היום יום יום ד' כ"ב לחודש לוליו של"ט לפ"ק והכל שריר וקים גרשון קיציגין

אוצר החכמה

[יג]

[שימון מבקש ללכת לקאסאלי ונשבע שיחזור]

דף יא'. ביום ה' ז' תמוז של"ט לפ"ק מטייל הייתי ברחוב עיר קסאל מונפיראטו קודם שעת המנחה עם האלוף כמהר"ר זנוויל פישקרול י"ץ כרא (?) והנה בא אלינו כמר סימון כ"ץ י"ץ לדרוש מהאלוף הנ"ל שיתן לו רשות לילך לביתו לביתו לאליסאנדריאה באמור, כי מוכרח הוא לילך שמה יען כי הגיע עת וזמן פורענות הספרדים¹¹⁰ וכי יש לו לדבר ג"כ עם דודו כמ' ווידאל כ"ץ י"ץ שבא ממילאנו מעסקים שונים הכרחיים אליו. והאלוף הנ"ל היה מסרב בדבר, באמור כי בעל ריבו ומתנגדו ה"ה כמר מרדכי שטן י"ץ בא הגנה על עסק זה ואינו מן הראוי שיפנה אליו עורף ולענות אדם בריבו. ורבו כמו רבו הדברים עד כי לסוף אמר לו האלוף הנ"ל כי בזאת יתרצה להרשות לו כל עוד יתן לו ערבות מסך ת"ק

109 בתקיעת כף ובחרם חמור.

110 אולי פורענות שהביאו החיילים הספרדים על קהילת אליסנדריה, או, אפשר, הכוונה למלחמה שהיתה באיזור ושימון היה סוחר בביזת-החיילים.

[שג]

סקר לחזור ביום א' הע"ל¹¹¹ הנה ושיביא עדיו עמו. וסימון הנ"ל השיב אמריו לו לאמור מאין לו ערבות ליתן, אבל יקבל עליו בח"ח¹¹² ובשבועה חמורה לחזור פה הוא, ולהביא עדיו עמו, בעד כל יום ב' הע"ל, ולעמוד לדין לפני מעלת הדיינים אשר הובררו על כך. והגם כי בריא לו שעדיו לא יאמנו ולא יסרבו מלבא, עכ"ז¹¹³ מבקש מהאלוף הנ"ל הזמנה אחת שיגזור עליהם שיבאו ליום הנ"ל, כי הוא יוליכנה עמו להיות בידו לעזר אם באולי יצטרך לה, כי הוא יגיענה לידי העדים. וע"ז רבו הדברים עד כי לבסוף נתרצה אליו האלוף הנ"ל. וכן סימון הנ"ל נשבע בת"כ וקבל עליו בח"ח לחזור פה ליום ב' הנ"ל וכן"ל. וע"ד¹¹⁴ ההזמנה אשר ביקש, האלוף הנ"ל לא רצה ליתן אותה לו, כי אמר לשלח ע"י איש עתי.¹¹⁴ וכל הדברים הנ"ל אזני שמעו ועיני ראו ולא זר, ולכן כתבתי וחתמתי מידי ממש למען יזכה בעדותי זה כל המצטרך.

נאם משה לוי י"ץ בכמ"ר אברהם סג"ל ז"ל
הכותב היום ביום ו' כ"ד לוליו שי"ן למ"ד טי"ת לפ"ק פה קסאל.

1/18/1855

[יד]

[רבי זנוויל פישקרול ורבי גרשון קיצגיין
גוזרים על העדים ועל הדיינים לבוא לקאסאלי]

דף י"ב. ראשי עם ק"ק ויתר אליסאנדריאה י"ץ שלום. לימים חלפו למו, כשכמ"ר¹¹⁵ שימון ב"ר אברהם כהן מדרי קהלכם הוציא קול שקדש בת כמ' מרדכי שטן י"ץ, היה פה קסאל האלוף מהר"ר דוד גורלינגן י"ץ. ולאשר יש לחוש לדין מרומה, כאשר מעשים רבים כמו ארעו בגליל זה, ע"כ כתב האלוף י"ץ הנ"ל ואני זנוויל הח"מ להמהר"ר גדליה יחייא יודיע לכל הקהל י"ץ ויגזור בשמנו ששום אדם לא יטפל בעסק לישב ב"ד לגבות שום עדות, כ"א מוסמכים להוראה היודעים בטיב גיטין וקדושין ובקיאם בהם. וכן גזרנו ששום אדם לא יגיד עדותו לשום ב"ד אם אינם מוסמכים להוראה וכולי. בטוח אני זנוויל שחזקה שליו עושה שליחותו, מצורף לאשר כל אשר בשם ת"ח יכונה ראוי מעצמו לגזור כאלה ולהרים מכשול מעמו, כ"ש כשנתבקש ונדרש על כך מאתנו. ואם לא שהסכים על זה בשתיקתו, ודאי היה משיב לנו כאשר מן הראוי.

ע"כ אשפוט שהאלוף יחייא עשה שליחותו והסכים עמנו, אלא שאיזה דבר אחר גרם שיגבו שמה אליסאנדריאה עדויות בעסק זה ע"י הר"ר יוסף יחייא בן מהר"ר גדליה הנ"ל וכמ' ואלף וכמר משה בכמ"ר מתתיה. והעדים היו שלמה ב"ר יקותיאל, חיים ב"ר יחיאל לוי. וזה היה נגד גזירתנו הנ"ל¹¹⁶ ואולי נגד חרם ותקנות הקהלות,¹¹⁷ וגם לא שמענו

111 הבא עלינו לטובה.

112 בחרם חמור.

113 עם כל זה.

114 רץ, בלדר, על-פי ויקרא טז, כא.

115 כשכבוד מעלת רבי.

116 של שנת של"א. המלה 'הנ"ל' נוספה כגראה אחר-כך.

117 של שנת שי"ד. אינני מבין מדוע הכותבים מסתפקים אם המעשה הוא נגד התקנה, שהרי בוודאי עבר המקדש גם על תקנת שי"ד.

[שד]

היות שלשת האנשים אשר ישבו בב"ד מוסמכים להוראה ובקיאין בטיב גיטין וקדושין ובמצטרף, וגם העדים לפי הנראה בתחלת הדעת עברו על חרם ותקנות הקהלות. לכן אנחנו ב"ד הח"מ¹²³⁴⁵⁶⁷ עם כי האלוף מהר"ר מנחם חלפן י"ץ ליתוהי כעת, מ"מ סדר לנו בהיותו פה נגזור גם על שמו, וכן אנחנו גוזרים בגזירת נח"ש על כל א' מאנשי ב"ד הנז' ועדים הנ"ל שבעד כל יום חמישי שיהיה יום ט"ו בתמוז משנת של"ט לפ"ק ימצאו פה קאסאל מונפירה, למען פה אל פה נוכל להתוכח ולעיין: אם המעשים אשר עשו היו כפי הדין גברכם בשם ה' ונאשר דבריהם, ואם כה היו שלא כדין, אז לא ימנע מחלוקה, אנכי נבטל הכל והקול אם לא יהיה מיוסד על קו הדין, או כי נקיים ונאשר הקדושין בחקירת דבר העדים מחדש. ובמעמד כולנו על ידי הויכות והתישבות בדבר יצא לאור משפט אמת וצדק, הן להתר הן לאסור.

ואם איזה מחמשת האנשים הנ"ל לא ימצאו בעיר בעת פרסום גזירתנו זאת יהיה לו זמן יום א' מעת לעת אחרי בואו לאליסנדריה לבא הנה קאזאל ולעמוד לדין לפנינו. ואל תתמה מדוע לא גזרנו ג"כ על שימון עצמו, כי כבר מושבע הוא מאתנו וקבל עליו לבא גם הוא בעד כל יום ב' י"ב תמוז הנ"ל. ולמען לא ילכו הדברים באריכות אנו מבארים שכל זמן שאתם ק"ק אליסנדריה לא תראו עדות מחתימת ידינו המעיד שחמשת אנשים הנ"ל היו פה ועשו המוטל עליהם, גוזרים אנו עליכם שתנהגו בכל א' מהם נדוי כדין כל עברייני וסרבן. ויתבאר לכל שיש דברים בגו ומרמה והוצאת שם רע.

ולהיות כי הזמן והמקום והעסק גורמים להתחמם ולרדות במקל ורצועת הדין, אל תתמהו אם נעמיד דברינו על קו הדין לכתחילה, והיה כל העובר על דברינו נלכד בגדוי ונפרסם אותו בכל תפוצות ישראל הקרובים והרחוקים למען יונהג בו דין נדוי וכהלכה. ואתם הדבקים בה' חיים כולכם, החרדים על דבר ה' ודברינו תתענגו על רוב שלום. פה קסאל יום א' אחד עשר יום לחדש תמוז שנת השל"ט לבריאת עולם. וגוזרים אנו כנ"ל שדברינו אלו יהיו מודבקים בכותלי ב"ה שמה אליסנדריה ששה ימים רצופים והמסירם בזמן הנ"ל יונהג בו כל דיני עברייני עד יקבל עליו תשובה מאתנו ח"מ.

נאם דוד שמואל בכמ"ר קלונימוס פישקרול י"ץ מ"ר¹¹⁸ גרשון קיציגין.

[טו]

[חרם חמור על שימון וכל מי שמסייע לו]

דף יג. דסלקין לעילא ודנחתין לחתא. ליהוות ידעין כי אנחנו ח"מ, לסבות שונות גידינו והחרמנו את שמואל חיים בר אברהם בולוניזי כהן עד שוב מחטאתו ויקבל עליו תשובה מאת אשר נסדר לו ויעשנה. וגזרנו שכל ישראל יחויבו לנהוג בו כל דין מנודה ומוחרם ושום אדם לא ידבר עמו ולא ישב בארבע אמותיו ויבדילנו מכל דבר שבקדושה, ויהיה פסול לעדות ולשבועה, פתו פת כותי ויינו יין נסך ושחיטתו ובדיקתו כשל בבלי וישמעאלי. וכשימות במהרה בימינו לא יתעסקו בו שום בני ברית. וגזרנו שכל שאינו נוהג בו כל הנ"ל יהיה חרם כמוהו. ושום מורה צדק לא יטפל בדבר לקרבו ולהשית עליו תשובה עד

אשר נברר לפני יודעי דת ודין אשר נבאר גם אנחנו הסבות והטעמים אשר עליהם יסדנו התרם הנ"ל.

ויען כי אליסאנדריאה היא עיר מקלטו ורבו שמה עוזריו ומסייעים ותומכים בידיו ועושה שמה כל הישר בעיניו, גם לא נוכל להודיע אל הקהל י"ץ משמה גזירתנו זאת בסבתו, על כן אנו גוזרים על כל יהודי בגזירת נח"ש שאל יאכסן שום יהודי מדרי אלכסאנדריאה ולא ידבר עמו וינהג בו כל דיני מגודה אם לא יקבל עליה [!] האליסאנדרינו הוא שוב בשבועה ובחרם בפני עדים ובמכתב לנהג גדוי וחרם בכל אופן הנ"ל בשמואל חיים הנ"ל עד ישוב כנ"ל. וכדי שידעו הכל מה שגזרנו שמנו הדברים במכתב למען יועתקו ויושלחו למקומות המצטרפים. פה קסאל, טו תמוז של"ט לפ"ק
נאם דוד שמואל בכמר קלונימוס פישקרול י"ץ

גרשון קיצגיין

אוצר החכמה

[טז]

[מכתב רבי זנוויל לקהילת אליסנדריה]

דף י"ד. דברי שלום ואמת לכם ק"ק אליסאנדריאה י"ץ החרדים אל דבר ה' ותורתו, חוץ מסימון בן אברהם בולונייז ועוזריו ויועציו ותומכי ידיו, אין שלום אמר ה' לרשעים.¹¹⁹ למען תדעון קושט דברי אמת כהוייתן כדי שתוכלו ליהרר מלהכוות בגחלת שמים, הנני מודיע לכבודכם. בראשית התגלע עסק ביש זה היה פה האלוף מהרר"ד¹²⁰ מקרימונה י"ץ, כתבנו יחד להמכנה עצמו מעצמו מהר"ר ודון גדליה וגאון יחיא, בראותינו הנולד כי ע"י המושל משמה יעשו דברים נגד תורתנו הקדושה, ע"כ כתבנו לו שאל יטפל בעסק זה כ"א בחבורת שנים מוסמכים להוראה בקיאים בטיב גיטין וקדושים. וכתבנו לו ג"כ יגזור בשמנו יודיע לכל הקהל משמה ששום אדם לא ישב בב"ד לגבות עדות זה אם לא בקיאים בטיב גיטין וקדושים, וכן העדים לא יעידו בפני שום ב"ד כ"א בפני שלשה מוסמכים להוראה בקיאים כנ"ל.

ואני בפרט כתבתי ליחיא הנ"ל¹²¹ כי שלחנו לו דברינו למען יוכל להראותם אל המושל משמה אם יצוה עליו או על עמי ארצות לישיב בב"ד, להתנצל בזה כי אין זה דין תורתנו, ולא נוכל לישיב בדין עד האסף ג' מומחים. ובוזה רוח המושל לא היה עולה לכופו לעשות מה שאינו יודע. ובפרט כי התנאים שלהם¹²² אומרים שהיהודים ינהגו מנהגם ע"פ התורה, ולא היה עולה בדעת המושל לצוות לנגר או לרצען שיעיין בדברי ממונו או נפשות ויוציאו לאור משפט. ובפירוש במכתבי כתבתי לו שלא באתי להוציא העסק מידו, רק כתבנו מה שכתבנו למען יהיה לו למגן וצינה נגד הדין. ידעתי שאין המושל משמה חפץ להעביר שום יהודי על דת, ומעולם לא היה דעתי להוציא העסק משמה כל זמן שיעשו הדברים שם ע"פ התורה. ולא די שהיחיא הנ"ל אם רוצה להיות נקרא מורה היה לו לעמוד בפרץ מעצמו להרים מכשול כזה מעמו ולפרסם ולהזהיר הקהל, הראוי והמוטל על כל רועה עם ה', אלא כי הוסיף על חטאתו פשע שלא פרסם דברנו ולא הודיע שום דבר, למען הכשיל

119 ישעיה גז, כא.

120 ר' דוד גורלינגן.

121 מכתב זה לא נמצא בקונטרס.

122 הזכויות שניתנו ליהודים תושבי אליסנדריה מידי השלטונות.

אתכם ולעורר מחלוקת בישראל. ונתלה בהבנת מכתבינו, שבעוונותיו אינו מבין אפילו שתיים שורות כתב פשוט. כתבנו לו יפרסם דברינו כטוב בעיניו, ברצונו לומר שיפרסם הוא ככתבינו או בע"פ או ע"י שמש או ע"י צירוף הוא אצלינו, כי בזה לא חששנו ולא הקפדנו אלא שיפרסמו דברינו. היה לו לעשות הפרסום איך שיהיה כרצונו, רק שהפרסום יהיה עשוי.

ולא די בכל אלה רק הניח לצרף אצל בנו בני אדם כמותו, והוא הזקן החביא את עצמו אל הכלים ושם בנו למלאת מקומו והבור מתמלא מחולייתו. הביטו וראו אם גבר כזה יצליח להניח ליכרא גאון ומורינו, אמת מלת דון יאתה אליו לשם ולתפארת, ודי בזה. נחזור לענינינו, אח"כ בא הנה הארור שימון ישתחקו עצמותיו בלי קול לו וקול אליו משום בן אדם מפה, ¹²³ והלך בסינטו יר"ה, ולקח רשות במכתב להושיב ב"ד לגבות עדויות על אודותיו, וקם בב"ה פעמים ובטל התמיד, ובקש מן הקהל שנועדו אז פה יתנו לו ב"ד לגבות עדויות, וכי בשביל כך הביא אותו העד הא' שלמון שמו ויביא גם השני. רבו הדברים, וגשארנו בהסכמה הקהלה ומרצון החולקים שהתכם מהר"ר גרשון קיצייגין ואני עבדכם נהיה ב"ד בצירוף שלישי אשר אברר אני לשם הארור שימון הנ"ל.

אח"כ נתגלגלו הדברים שהארור הנ"ל שאל מן האדון סי' פרנצ' ביצו דיין היהודים שאני בחבורתו נוציא לאור משפט ב"ד נעשה באליסנדריה ונעיין בדינו אם נעשה כתיקון אם לאו וכל זה אראה ואברר בעדות ברור. אח"כ נשאר בהסכמה ותקע כפו ונשבע לילך לאליסנדריה להביא עדיו פה ושלא לדבר עמהם מטוב ועד רע ולחזור הנה בעד כל יום ב' שעבר. ובקש מאתנו נזמין בגזירה את העדים, כי ידע שלא ירצו לבא כ"א בהכרח גזירה. ונדר להביא ההזמנה ההיא בעצמו ליד העדים, ויש עדות על זה נחקר בב"ד ישראל וא"ה.

מעתה שפטו נא היד ה' תקצר מלהופיע ממעון קדשו על איזה חרד על דברו, ולאמץ זרוע לבלתי הניח לחלל ש"ש עוד. ואתם קהל ה' אם בקולי תשמעו תעמדו בפרץ על העבר ועל ההווה ועל העתיד, ולבטל הגזירות ולהטעים זכויותכם אל המושל כי שם ה' נקרא עליכם ותהיו מזומנים בכובעים ירוקים להקרא בשם יהודים כדי לשמוע בקול ה' ותורתו, כי כן גזר גם המלך פיליפו ¹²⁴ יר"ה. ובזה לא תשלחו יד בנחלתו וגבוליו במאומה כי היהודים עם בפני עצמם הם, ומיהודי לחבירו אין גבול מוגבל, רק כמו חבורה וריליגיון של אחים וגלחים שאינם מקפידים על חלוק מלכיות ומצוים זה לזה. ובידי קונסולטו ¹²⁵ מחכמי העיר ע"פ דיניהם שבהיות הדבר מיהודי לחבירו אין להקפיד. ולכן אתם מבקשים שיוגח לכם לדון אסור והתר ע"פ התורה אשר יורו אתכם יודעי דת ודין, שאינו מן הדין שיקבלו עדות זה בורים ועמי הארצות שאינם שיודעים אפילו לקרות, ולא תהיה תפארתו אם דברים כאלה יבואו במשפט הסינאט"ו יר"ה ממילאן. ¹²⁶ ע"כ יתן רשות מחדש לעשות המצטרך, ומה שעבר עבר, בבטלו העשוי מכל וכל.

123 כלומר: מבלי שיבקשוהו לבוא.

124 פיליפ השני מלך ספרד, שמדינת מילאנו היתה נתונה לשלטונו. על יחסו של פיליפ ליהודים ויחס היהודים אליו ראה: ש' דובנוב, דברי ימי עם עולם, תשי"ז, עמ' 66-67; ח"ו דימי" טרובסקי, לתולדות היהודים בנסיכות מילאנו, תלפיות, ו (תשי"ג), עמ' 337.

125 Consulto, תשובה.

126 כלומר: אם יודע לסינט שבמילאנו מעשי המושל של אליסנדריה, שמצווה על הדיוטות לדון, אזי יגערו בו.

ואם תשיגו בדברים האלה נברך אתכם בשם ה' בעשותכם המוטל עליהם ותצאו ידי שמים והבריות. ואם לא, תדעו יהיו שופטים בארץ יעשו כדת וכהלכה. ואם כה יאמרו שחשודים אנו בעיניהם, והוא דבר שקר ונגד הדין, מ"מ נסלק עצמינו מזה. [ו]אז יביא הנה הארור שימון ב"ד אחר מג' מומחין וידונו בפני הנערה בשער שעבר בו עבירה, והב"ד והעדים יבואו הנה. ואם שמרו משמרת ה' וחוקיו ומשפטיו, נקיים דבריהם ונאשרם כדברי ב"ד מומחה ויפה שבישראל, ואם לאו הדין יקוב את ההר, ולא ימנע מחלוקה, אם לבטל הקול והוצאת שם רע על הנערה אם לאשר ולקיים הקדושים אם יהיו כראוי. ולא נעגן הנערה או נניח להרבות ממזרים בישראל. אתיזבה על משמרתי לראות מה תפעלו טוב, ובין כך הארור סימון ועוזריו ויועציו יהיו לבער ויקוללו מפי עוללים ויונקים בהוצאת ס"ת בכל תפוצות ישראל אי"ת עד יסקיף ה' משמים ויאבידם במתה משונה מתחת שמי ה' והיה זה שלום. קאסאל יום ו' י"ו תמוז של"ט

אהובכם נצח זנוויל פישקרול

דף ט"ו כתוב כתב בלשון לעז לאחד מתושבי אליסאנדריאה כתב מענה על כתב הנ"ל. 127

[יז]

[מכתב מרבי גרשון קיצייגין לרבי זנוויל פישקרול]

דף י"ו. צדק לפניו יהלך שלום. אני אמרתי בחפזי המכסה אני מאתו אשר אני עושה, כי בא אלי כמ"ר מתתיה י"ץ מוביל כתבי הלזה ויעירני אזני על אומרו כי הוא יתעסק בכל עוזו כחו בעסק הזה להעמיד הדברים על בורים ותוכנם לעשות שיתרצו הב"ד והעדים וסימון לבא, או בקסאל, עם בטחון גמור מציוויל וקרימינאל כי יראים לנפשם, או פה אסטי או מקום אחר ממוצע, לברר וללבן הדברים רק שנתיר לו החרם לדבר ולהתעסק עם כמ"ר סימון הנ"ל. ואני כשמעי דבריו אמרתי כי בודאי זאת תכלית כוונתך אחי וכוונתי שיתלבנו הדברים ומה לנו אם יהיה בקאזאל או באסטי או במקום אחר, רק שיהיה ע"י מוסמכים. ובכן התרתי לו מצדי בעד כ' או כ"ה ימים שיוכל לדבר עם סימון הנ"ל לתקן המעוות, וכתבתי ונתתי בידו כאשר עיניך תחזינה ביד המוביל. ע"כ אחלה פניך תשית ירך גם אתה לאמץ ולחזק דברי ההם למען לא ילכו ריקם. ואני ממכון שבתי לא ארים ידי או רגלי בדבר כי אם בהודיעך ראשון ראשון מכל מה שיעבור לפני בעסק הזה עד יעזור ה' אותנו ליתן קץ ותכלית טוב לדבר. אין דבר רק ידי ידי אדם פרושות השמים ערב ובקר וצהרים, יגדיל כסאך עד עולם ושלום.

פה אסט"י, יום א, כה' תמוז של"ט לפ"ק. מאת המגורש מבית תענוגיו. עד יסקיף אל כרוב חסדיו. מן זעיר דמתא צפת תוב"ב.

גרשון קיצייגין

הגה"ה. מילת ממוצע הכתובה כאן לא ראיתיה <כפי שאני זוכר> בפטיטה 128 שביד מתתיה כהן, רק הלשון אומר מקומות אחרים.

127 אינו נמצא לפנינו.

128 ראה הערה 63.